

Бонки миллии Тоҷикистон

Вазъи низоми молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 2021-2024

Баромадкунанда: Бойназарзода А. Б.

ш. Душанбе, 22/05/2025

Бонки миллии Тоҷикистон

Масъалаҳои баррасишаванда

- ☐ Мониторинги индикаторҳои низоми молиявӣ дар доираи Барномаи миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025
- ☐ Таъмини суботи молиявӣ ва устувории низоми бонкӣ
- ☐ Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ
- ☐ Мушкилот ва афзалиятҳои минбаъда

Бонки миллии Тоҷикистон

1. Мониторинги индикаторҳои низоми молиявӣ дар доираи Барномаи миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025

Мониторинги индикаторҳои низоми молиявӣ дар доираи Барномаи миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025

Номгӯи чорабиниҳо	Ҳолати иҷрои чорабинӣ	Номгӯи чорабиниҳо	Ҳолати иҷрои чорабинӣ
§6. БАҲШИ МОЛИЯВӢ ВА ТАЪМИНИ СУБОТИ МОЛИЯВӢ		2. ТАҲКИМИ АСОСҲОИ ИНСТИТУТСИОНАЛИИ ИҚТИСОД §2. ВОЛОИЯТИ ҚОНУН ВА ДАСТРАСӢ БА АДОЛАТИ СУДӢ	
1. Омӯзиши таҷрибаи дигар давлатҳо чиҳати таъсис додани танзимкунандаи азими баҳши молиявӣ	<i>Иҷро шуд</i>	10. Такмили сохтор ва фаъолияти мақоми ваколатдор дар самти муқовимат ба қонунигардонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастомада, маблағгузориҳои терроризм ва маблағгузориҳои паҳнкунии силоҳи қатли ом (МКД/МТ/МПСҚО) тавассути таъмини захираҳои инсонӣ ва моддию техникӣ, инчунин фароҳам овардани шароит барои пеш бурдани онлайн мониторинг ва таҳлили гардиши аҳд/амалиётҳои шубҳанок ва ҳатманназоратшаванда бо мақсади пешгирии равиши ғайриқонунии молиявӣ	<i>Дар раванди иҷро</i>
2. Коҳиши сарбории танзимии БМТ аз ҳисоби гузаштан ба назорати ба хавф нигаронида шудаи фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ташкилотҳои суғуртавӣ	<i>Қисман иҷро шуд</i>		
3. Ташкили институти омбудсмени молиявӣ оид ба ҳимояи ҳуқуқи сармоягузoron ва соҳибкорон	<i>Иҷро шуд</i>		
4. Таҳияи Стратегияи миллии фарогирии молиявии ҚТ барои давраи 2021-2025	<i>Иҷро шуд</i>	11. Таъсис ва ба роҳ мондани низоми электронии ҳифзшудаи мубодилаи иттилоот байни мақоми ваколатдор дар самти МКД/МТ/МПСҚО бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқи давлатӣ ва мақомоти байнидавлатӣ дар самти МКД/МТ/МПСҚО, бо мақсади мунтазам доду гирифти маълумот, инчунин таъмини дастарсии мақоми ваколатдор дар самти МКД/МТ/МПСҚО ба пойгоҳҳои иттилоотии мақомоти давлатӣ бо мақсади пешгирии ҚД/МТ	<i>Дар раванди иҷро</i>
5. Таҳияи санадҳои меъёри-ҳуқуқӣ оид ба ташкили шабакаи фондҳои кафолати қарзҳо барои тақсимои самараноки хавфҳои қарзӣ	<i>Дар раванди иҷро</i>		
6. Дар доираи татбиқи "Стратегияи рушди низоми пардохти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2025" ва Консепсияи иқтисоди рақамӣ вусъат бахшидани пардохтҳои ғайринақдӣ	<i>Дар раванди иҷро</i>	12. Такмили қонунгузорӣ ва амалияи татбиқи ҳуқуқ дар самти МКД/МТ/МПСҚО бо назардошти мутобиқ намудани онҳо ба тавсияҳои ФАТФ ва стандартҳои байналмилалӣ	<i>Иҷро шуд</i>
7. Такмили сохтори дороиҳои банкҳои тичоратӣ дар самти афзоиши ҳиссаи сармоягузориҳои қарзӣ дар баҳши воқеии иқтисод	<i>Иҷро шуд</i>	§3. ФАЗОИ САРМОЯГУЗОРӢ ВА ШАРИКИИ ДАВЛАТ ВА БАҲШИ ХУСУСӢ	
8. Васеъ намудани номгӯи маҳсулоти суғуртаи пешниҳодшуда, аз ҷумла суғуртаи хавфҳои молиявии корхонаҳои саноатии инноватсионии тичорати хурд ва миёна	<i>Дар раванди иҷро</i>	13. Такмили низоми иҷозатдиҳӣ ва иҷозатномадиҳӣ	<i>Иҷро шуд</i>
9. Таҳия ва татбиқи Тартиби баҳодихии хавфҳои молиявии ташкилотҳои суғуртавӣ	<i>Дар раванди иҷро</i>		

Мониторинги индикаторҳои низоми молиявӣ дар доираи Барномаи миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025

№	Индикатори боздеҳ	Воҳиди ченак	2021 (нақша)	2021 (иҷро)	2022 (нақша)	2022 (иҷро)	2023 (нақша)	2023 (иҷро)	2024 (нақша)	2024 (иҷро)
1	Сатҳи тавваррум	%	6+/-2	8,0	6+/-2	4,2	6+/-2	3,8	6+/-2	3,6
2	Сатҳи монетизатсияи иқтисодиёт нисбати ММД	%	28,2	28,7	27,9	34,5	27,5	30,2	27,7	33,2
3	Нишондиҳандаҳои мултипликаторҳои унсурҳои пулӣ, бо воҳид: М2	-	1	1,01	1	0,94	1,0	0,92	1,0	1,0
4	Ҳиссаи дороиҳои баҳши молиявӣ дар ММД	%	31	25,2	31,5	28,2	33,0	31,3	34,0	32,2*
5	Ҳиссаи дороиҳои низоми бонкӣ дар ММД	%	29	22,6	29,5	25,9	30,0	28,8	30,5	31,0
6	Ҳиссаи қарзҳои ғайрифаъол дар сандуки қарзӣ	%	28	13,4	27	12,0	25	12,5	23,0	7,1
7	Ҳиссаи пули нақд, ки берун аз ташкилотҳои қарзӣ (бонкҳо ва ТАҚХ) гардиш мекунад (нисбати унсури пулии М2)	%	80	82,6	78	81,8	76	77,8	74,0	76,1
8	Ҳаҷми сармояи умумии БМТ	млрд. сомонӣ	-1	0,05	-2	-2,2	-1	1,3	0,2	3,8
9	Бақияи пасандозҳо нисбат ба ММД	%	15	10,3	18	13,4	20	14,9	22,5	16,6
10	Ҳаҷми қарзҳои додашуда ба иқтисодиёт	млрд. сомонӣ	8,2	13,7	8,5	14,4	8,7	19,5	9,0	24,6
11	Сатҳи фоизи миёнавазнии қарзҳои додашуда	%, бо пули миллӣ	23	24	22	23,3	21	23,2	20,0	22,12

Мониторинги индикаторҳои низоми молиявӣ дар доираи Барномаи
миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025

№	Индикатор	Воҳиди ченак	2021		2022		2023		2024		нисбат ба нақша (бо фоиз)
			нақша	ичро	нақша	ичро	нақша	ичро	нақша	ичро	
БАҲШИ МОЛИЯВӢ											
49	Сатҳи таваррум	%	6+/-2%	8	6+/-2%	4,2	6+/-2%	3,8	6+/-2%	3,6	-2,4
50	Ҳаҷми қарздиҳии бонкӣ ба баҳши воқеӣ	млн сомонӣ	7200	5934	7800	6148,1	8200	7620,5	8500	8980	+5,6%
51	Ҳаҷми умумии маблағгузории дарозмуддати БВИ, бо пули миллӣ	млн сомонӣ	2050		3100		3525		4350		0,0
52	Ҳаҷми қарзҳои дарозмуддати БВИ, бо пули миллӣ	млн сомонӣ	2000	3603,6	3000	4017,9	3500	5499,8	4000	6314,5	+57,9%
53	Ҳаҷми маблағгузории баҳши воқеӣ тавассути барориши қоғазҳои қиматноки корпоративӣ	млн сомонӣ	50		100		250		350		0,0

Бонки миллии Тоҷикистон

2. Таъмини суботи молиявӣ ва устувории низоми бонкӣ

Таъмини суботи молиявӣ ва устувории низоми бонкӣ (Суботи молиявӣ)

Таъсис ва фаъолияти Шӯрои миллии суботи молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
(қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 июни соли 2018, №331)

Мақсади асосии Шӯро

- ❖ Пешгирӣ ва бартараф намудани таъсири манфии хавфҳои эҳтимоли ва бухронҳои молиявии ҷаҳонӣ ба иқтисодиёти милли

Вазифаҳои асосии Шӯро

- Гузаронидани арзёбии мунтазами суботи молиявӣ
- Ҳамоҳангсозии татбиқи сиёсатҳои макропруденсиалӣ ва микропруденсиалӣ барои бартараф намудани осебпазирии имконпазир
- Муайянсозӣ ва баҳодиҳии сатҳи хавфҳои ҷойдошта ва таъсири эҳтимолии хавфҳои пешомад ба устувории низоми молиявӣ
- Таҳияи пешниҳодҳо оид ба тадбирҳои ба барқарорсозии суботи молиявӣ равонагардида
- Машваратдиҳӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати мутобиқати сиёсати меъёри танзимкунанда дар доираи суботи молиявӣ
- дигар вазифаҳо.....

Баргузориҳои ҷаласаҳои Шӯро

Масъалаҳои баррасигардида дар ҷаласаҳои Шӯро

- ✓ Хавфҳои эҳтимоли ба низоми пардохти Ҷумҳурии Тоҷикистон
- ✓ Рушди низоми пардохтӣ ва вусъат додани ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ
- ✓ Киберамният дар низоми бонкӣ
- ✓ Раванди гузариши пардохти хизматрасониҳои давлатӣ ба таври ғайринақдӣ
- ✓ Таъсири хавфҳои эҳтимоли ба бозори меҳнат
- ✓ Тамоюли таваррум ва омилҳои ба он таъсиррасон
- ✓ Фазаи сармоягузорӣ вобаста ба рейтингҳои кредитии соҳибхитиёрӣ
- ✓ Рушди ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ
- ✓ Мутобиқ намудани баҳисобгирии молиявӣ дар корхонаҳои давлатӣ ба стандартҳои байналмилалӣ
- ✓ дигар масъалаҳо.....

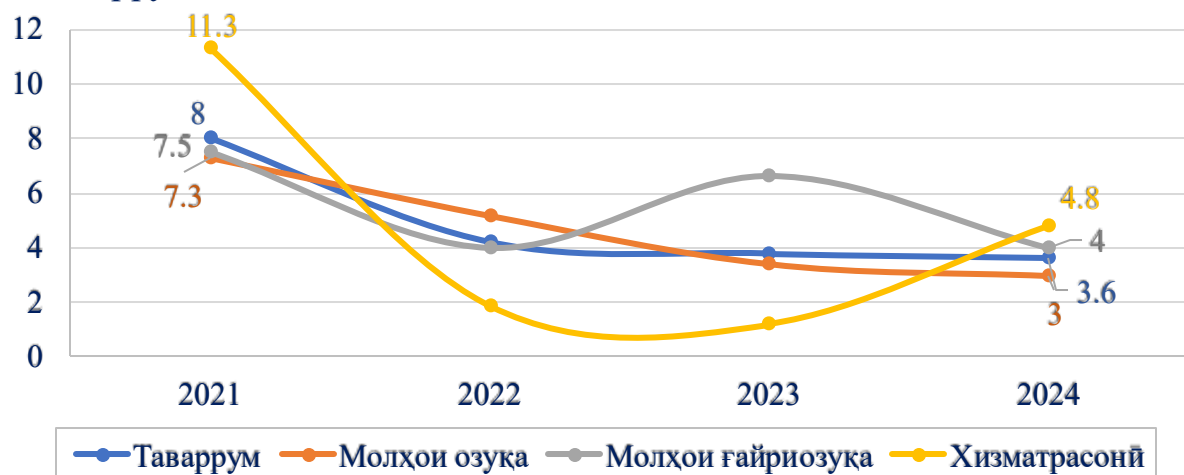

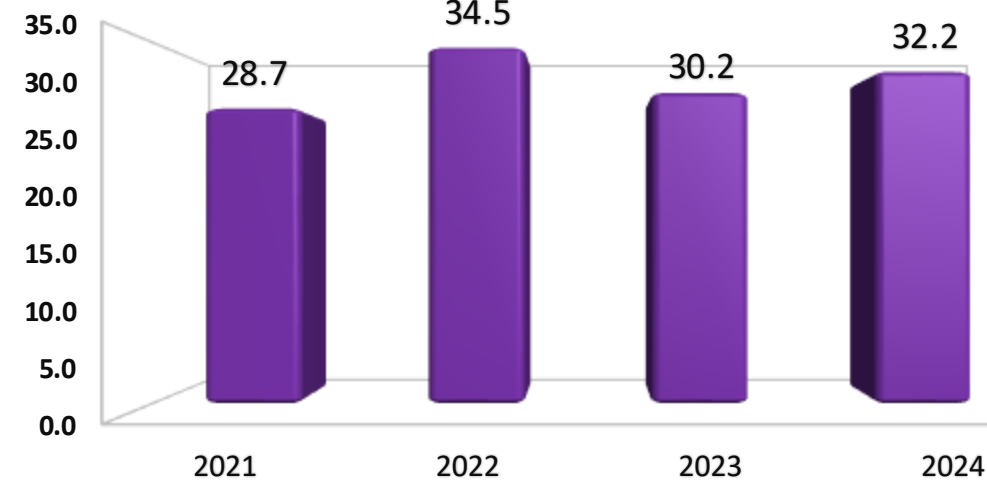
Таъмини суботи молиявӣ ва устувори низоми бонкӣ (Суботи молиявӣ)

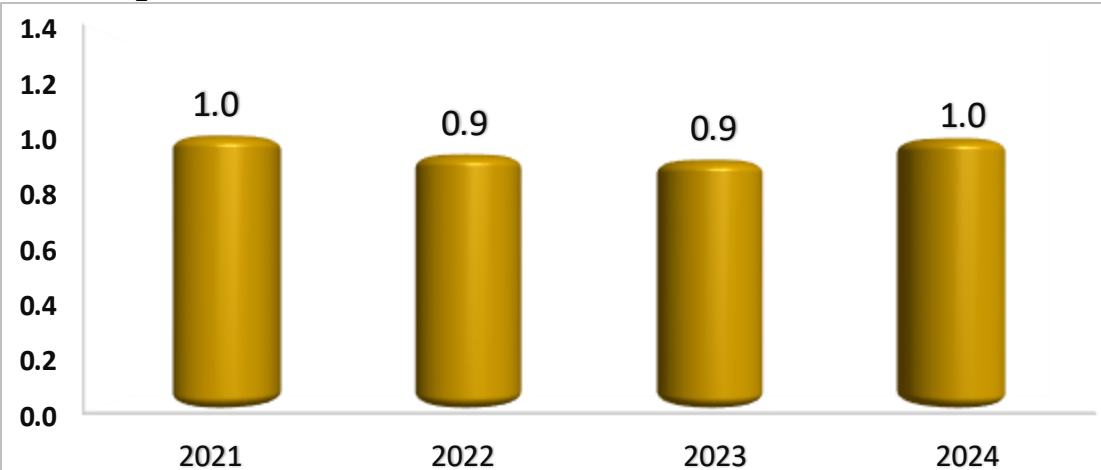
Таваррум

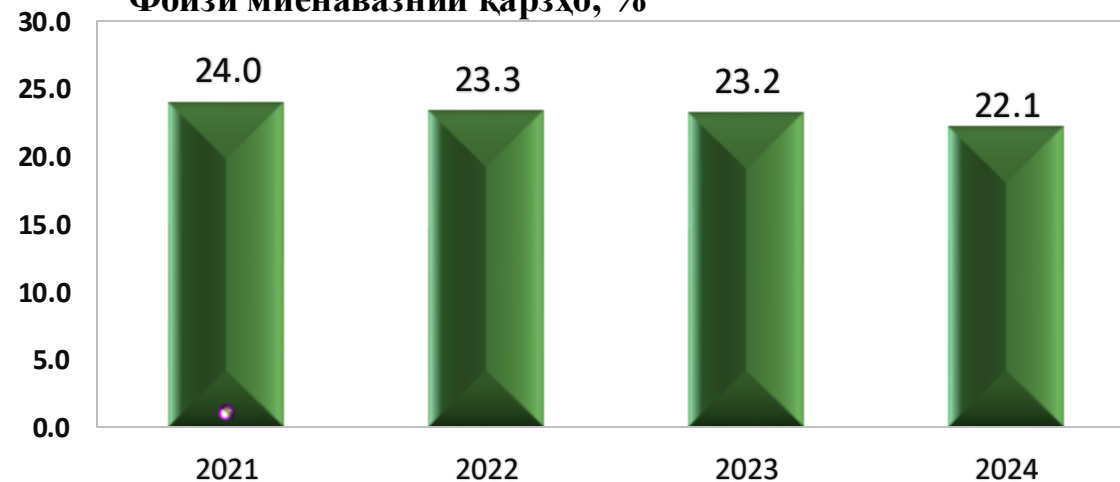
Сатҳи монетизатсия нисбат ба ММД, %

M_2

Ҷои миёнавазнии қарзҳо, %

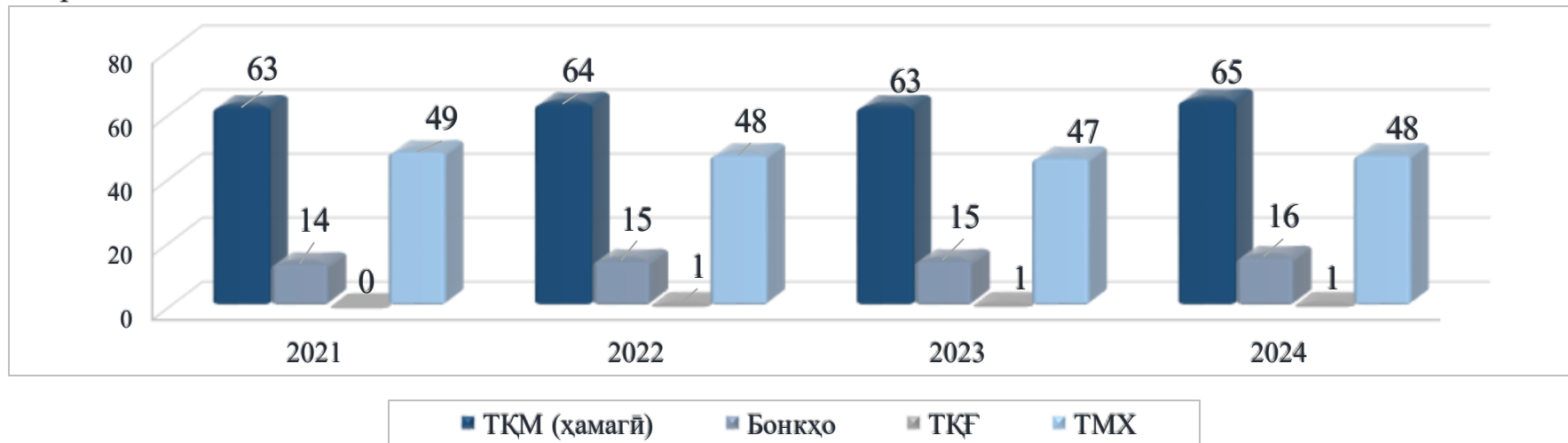

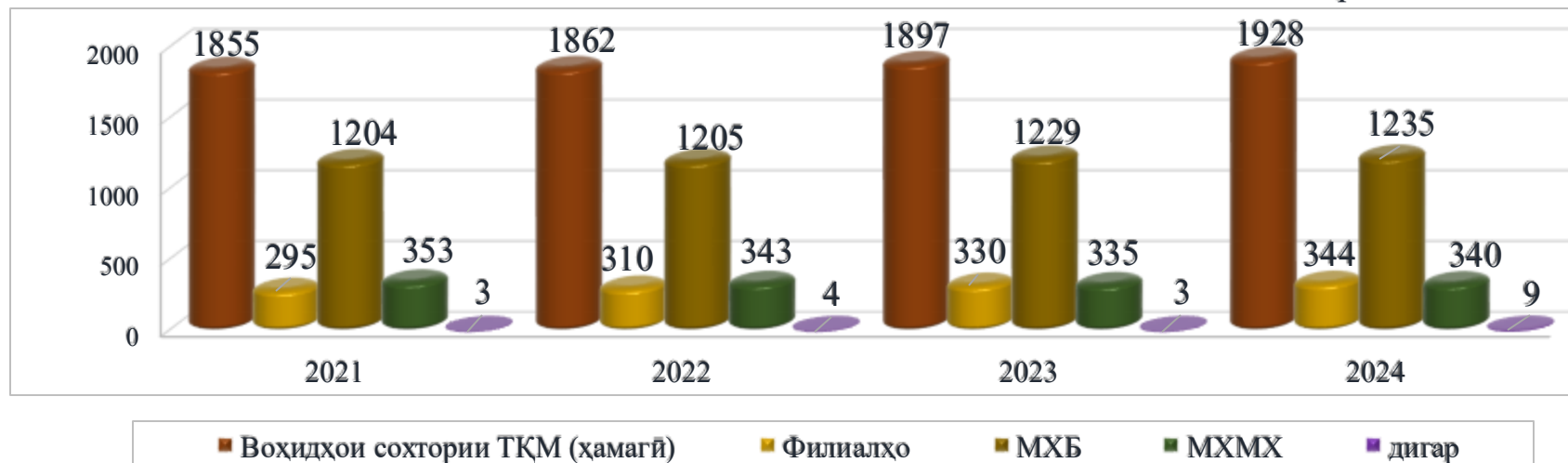
Таъмини суботи молиявӣ ва устувори низоми бонкӣ (Низоми бонкӣ)

Сохтори низоми бонкӣ

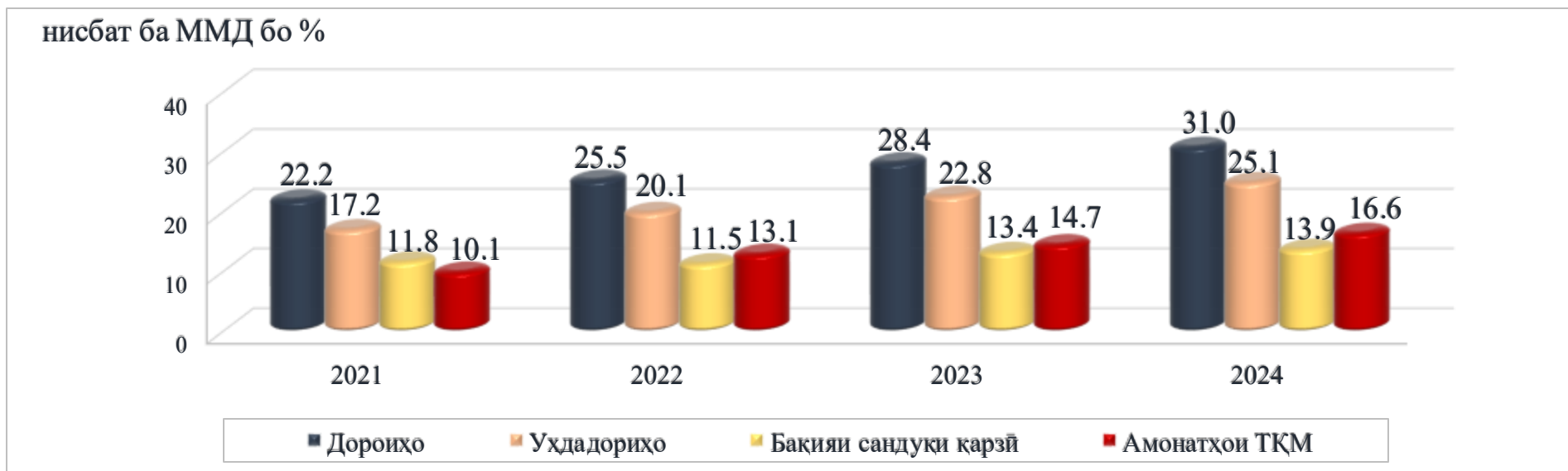
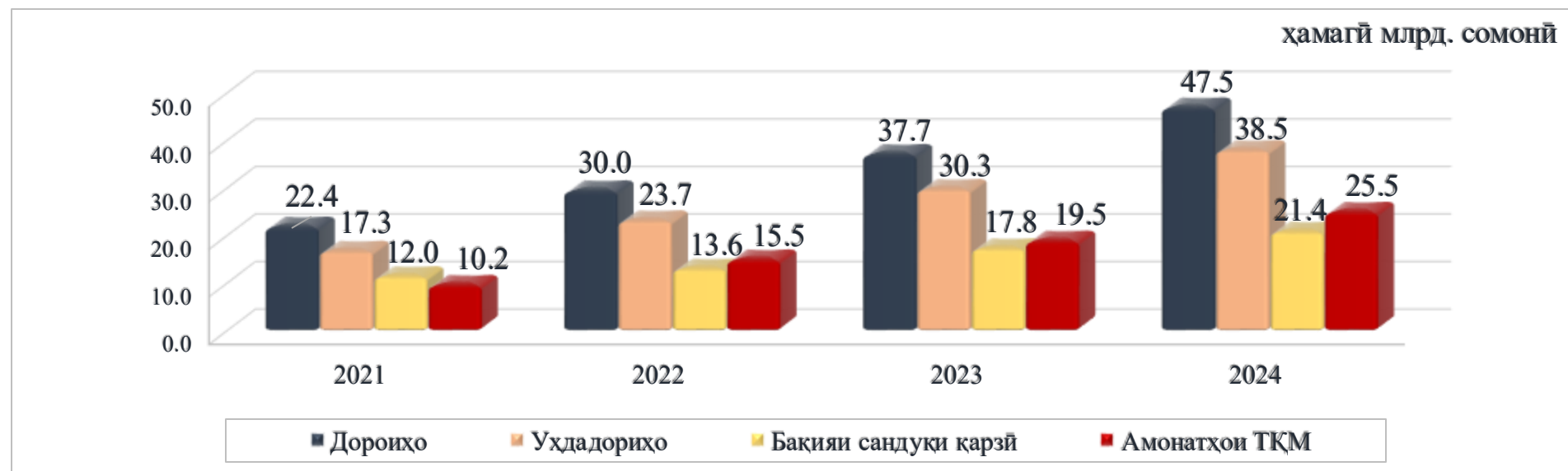

Сохтори низоми бонкӣ

Таъмини суботи молиявӣ ва устувори низоми бонкӣ (Низоми бонкӣ)

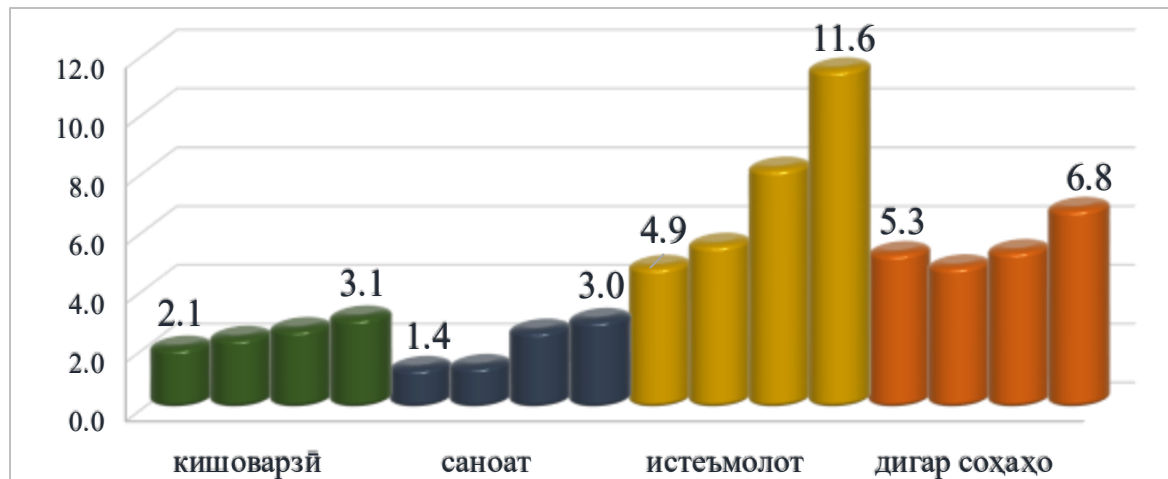

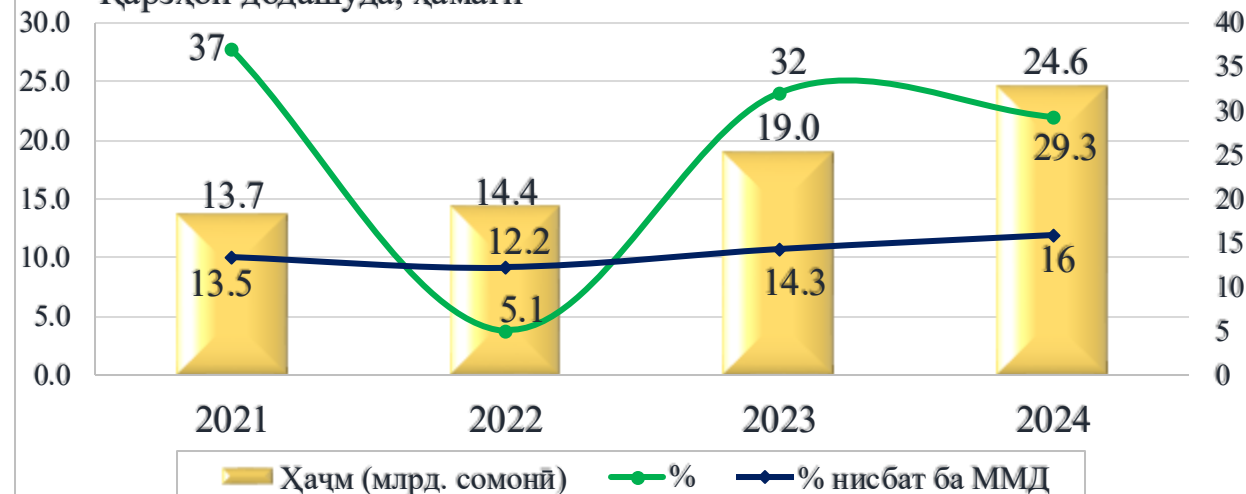
Таъмини суботи молиявӣ ва устувори низоми бонкӣ (Низоми бонкӣ)

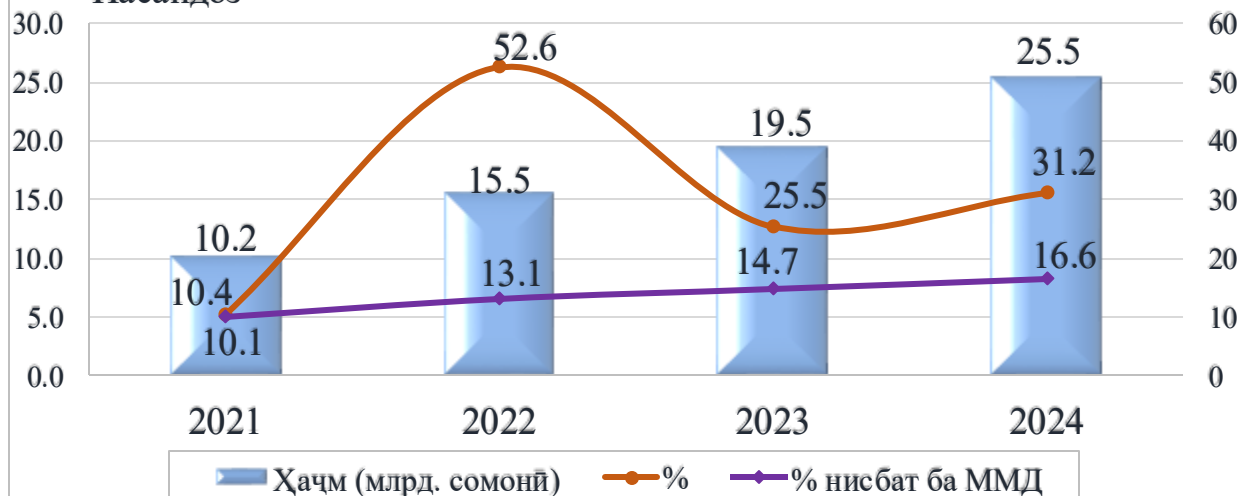
Қарзҳо аз руи соҳаҳо дар солҳои 2021-2024, млрд сомонӣ

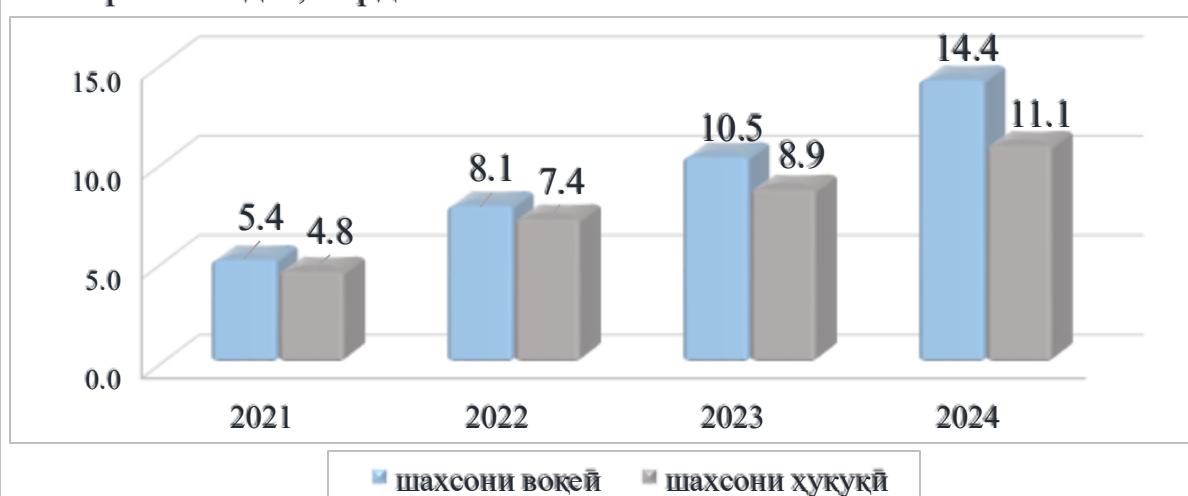
Қарзҳои додашуда, ҳамагӣ

Пасандоз

сохтори пасандоз, млрд сомонӣ

Бонки миллии Тоҷикистон

3. Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ

Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ (Низоми суғурта)

Сохтори ташкилотҳои суғуртавӣ дар соли 2024

❑ Ташкилотҳои суғуртавӣ – 16 адад

➤ Ташкилотҳои суғуртавии давлатӣ – 1 адад

➤ Ташкилотҳои суғуртавии ғайридавлатӣ – 1 адад

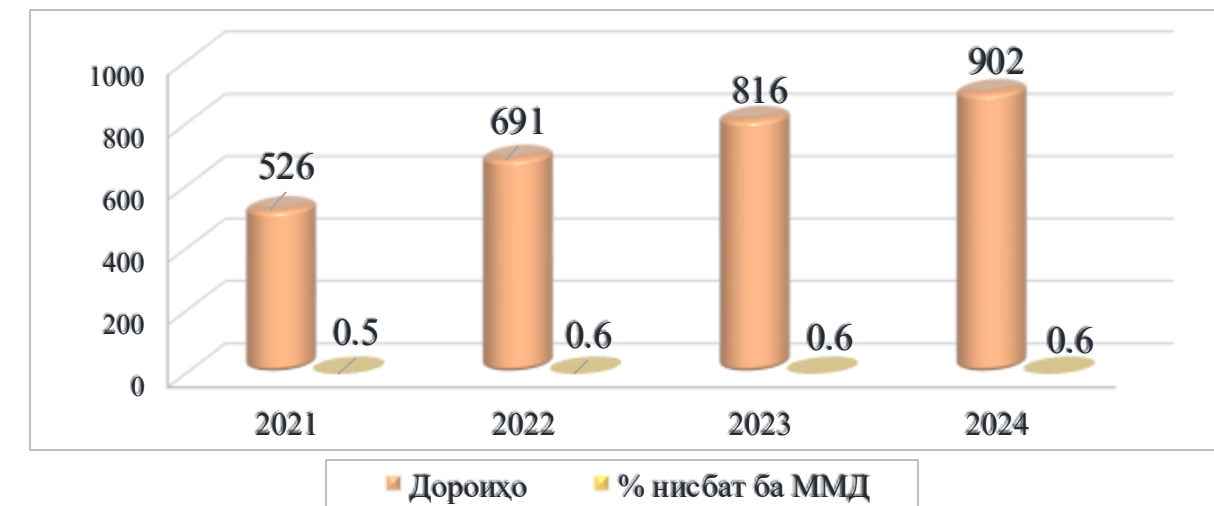
❑ Филиалҳо – 66 адад

❑ Намояндагиҳо – 6 адад

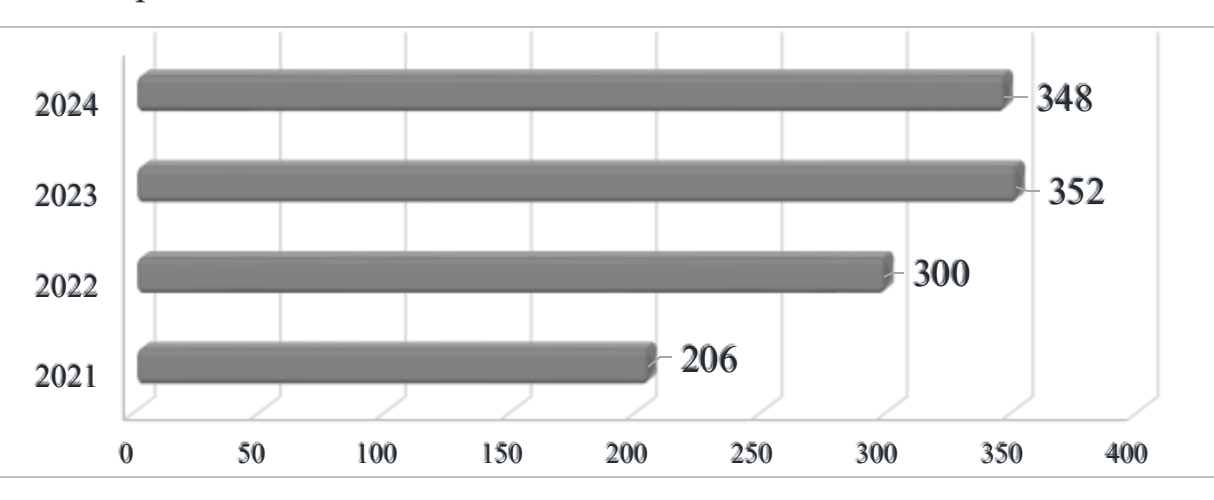
сохтори дороиҳо, млн сомонӣ

млн сомонӣ

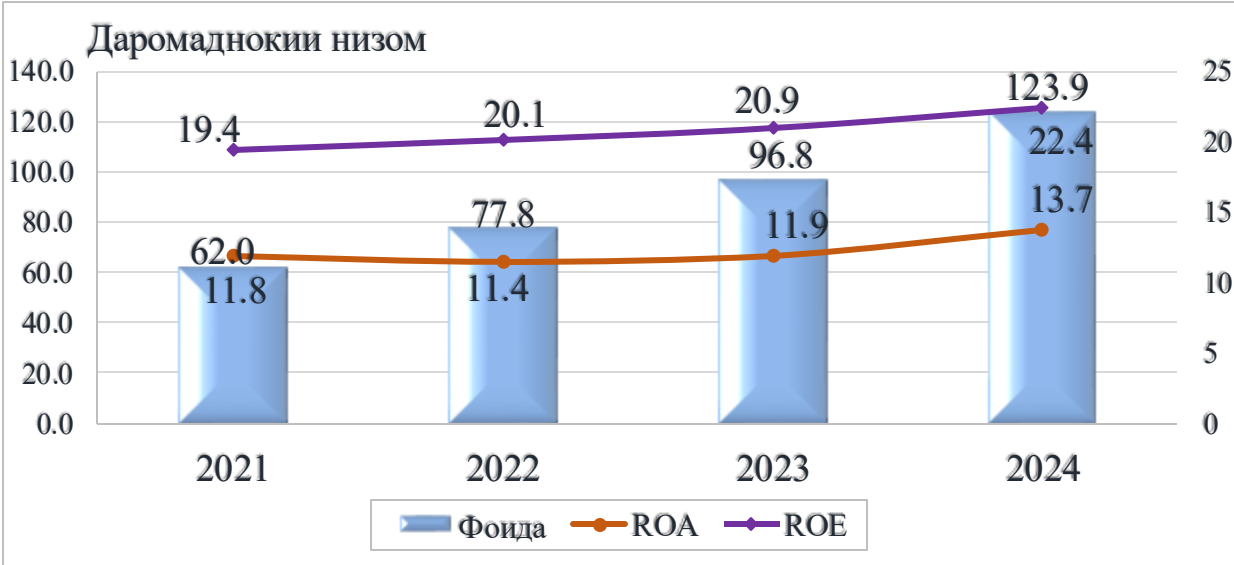
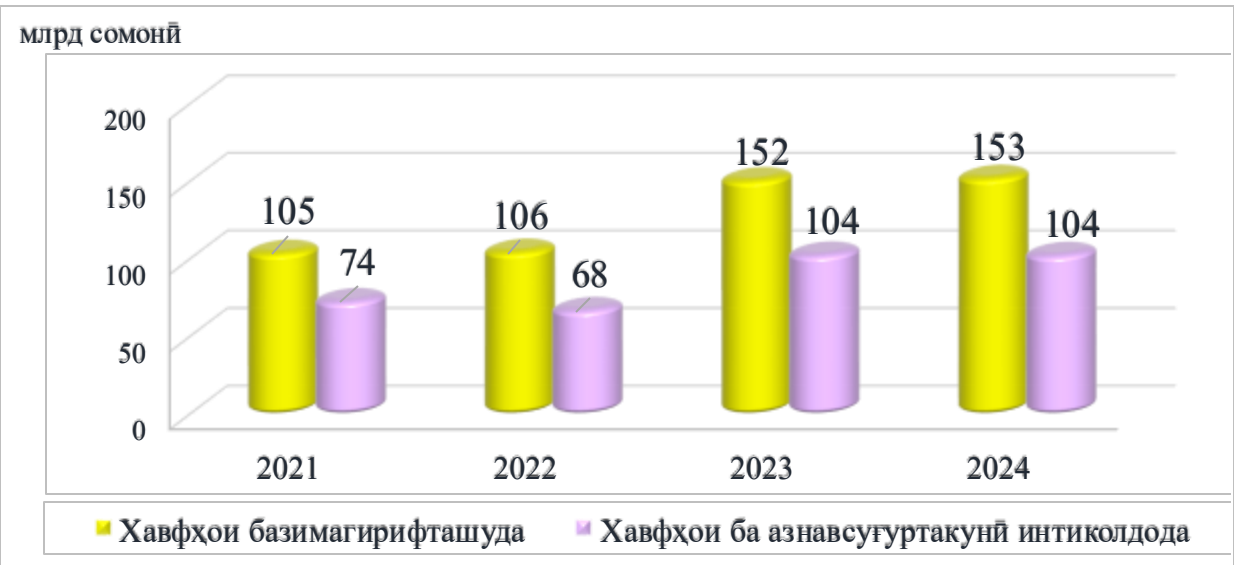
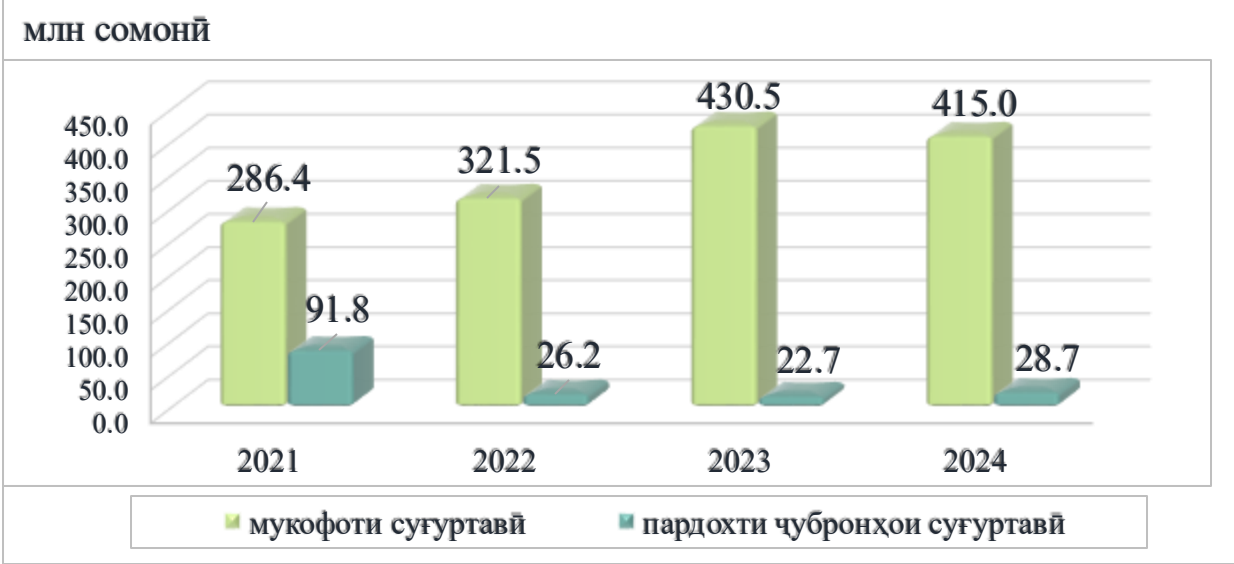
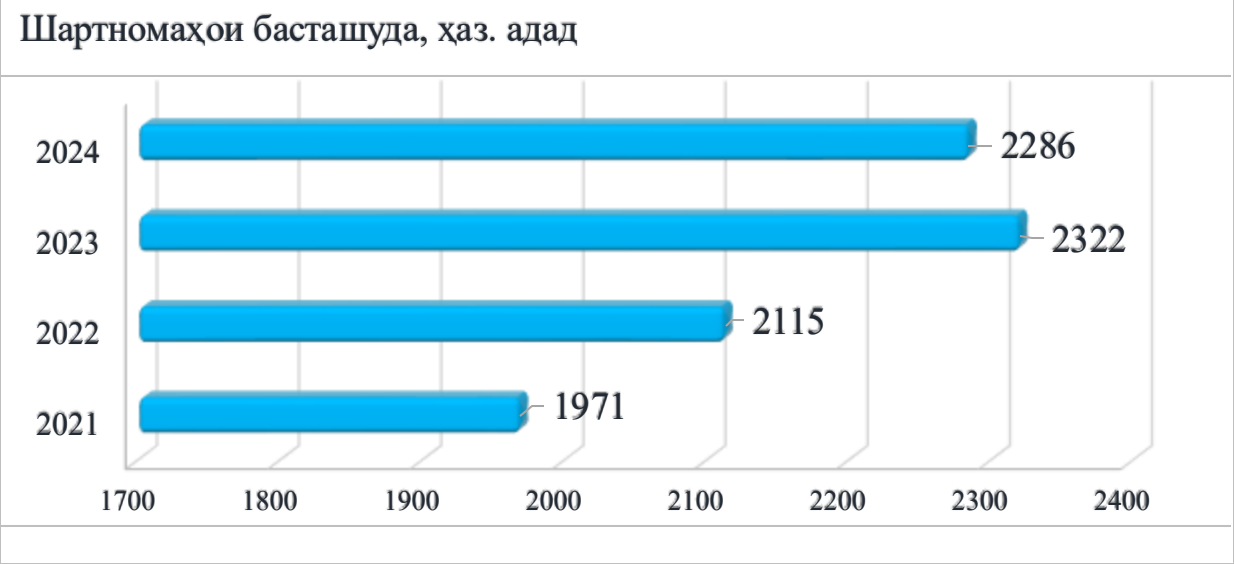

Уҳдадориҳо, млн сомонӣ

Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ (Низоми суғурта)

Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ (Фарогирии молиявӣ)

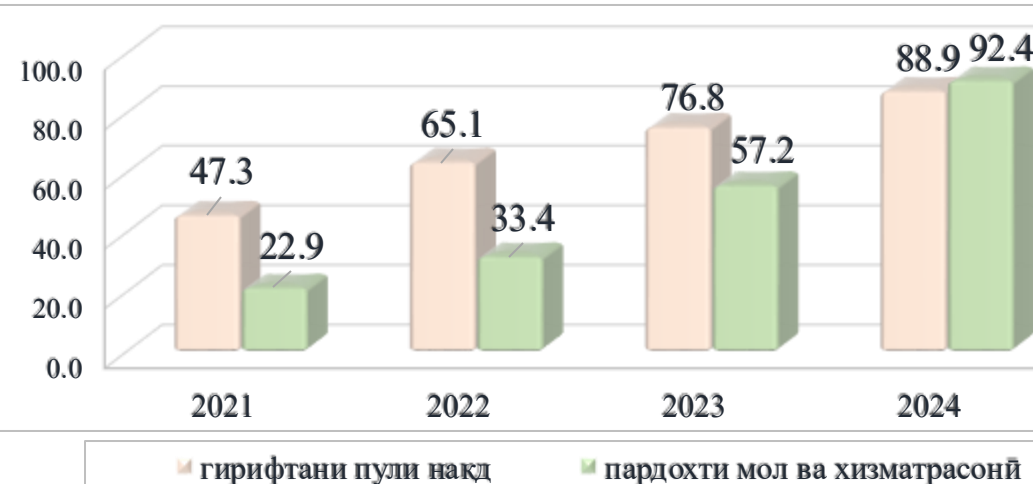

(Дар доираи Стратегияи рушди низоми пардохти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2030)

Воситаҳои электронии пардохтӣ (ВЭП) (млн. адад)

Шумораи амалиёт тавассути ВЭП, млн. адад

Инфрасохтор барои пардохтҳои ғайринақдӣ, ҳаз. адад

Ҳисса бо %

Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ (Фарогирии молиявӣ)

Таҳия ва қабули Стратегияи миллии фарогирии молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2026
(қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 июли соли 2022, №314)

Мақсади таҳия ва татбиқи Стратегия

- ❖ Ташкили низоми молиявӣ, ки дар он ҳар шахси калонсол ва шахси ҳуқуқӣ дастрасӣ, дониш ва қобилияти истифодаи доираи васеи хизматрасониҳои баландсифати молиявиро доро буда, ба талаботи онҳо бояд ҷавобгӯ бошанд ва ҳимояи ҳуқуқҳои истеъмолкунандагони хизматрасониҳои молиявиро низ таъмин намояд, иборат мебошад.

Самтҳои асосии Стратегия

- ✓ Шабакаҳои таҳвил ва хизматрасониҳои молиявии рақамӣ
- ✓ Гуногуншаклии маҳсулоти молиявӣ
- ✓ Ҳимояи ҳуқуқҳои истеъмолкунандагони хизматрасониҳои молиявӣ
- ✓ Саводнокии молиявӣ

Рушди низоми молиявӣ ва фарогирии молиявӣ (Фарогирии молиявӣ)

(Дар доираи Стратегияи миллии фарогирии молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2026)

Ба 100 ҳазор аҳолии калонсол

Шумораи филиали бонкҳо (адад)

Ба 100 ҳазор аҳолии калонсол

Бонки миллии Тоҷикистон

4. Мушкилот ва афзалиятҳои минбаъда

Мушкилот ва афзалиятҳои минбаъда

❑ Дар самти суботи молиявӣ

- ❖ паст будати саводнокии молиявӣ байни аҳоли
- ❖ сатҳи баланди иқтисоди ғайрирасмӣ
- ❖ маҳдудияти бозорҳои молиявӣ ва коғазҳои қимматнок
- ❖ таҳдидҳои тағйирёбии иқлим ба низоми бонкӣ
- ❖ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ намондани дастгирии соҳибкории хурду миёна

❑ Дар самти қурби асър

- ❖ пурзӯр намудани масъуляти иштирокчиёни бозори асър
- ❖ дар шакли онлайн паҳш намудани қурби амалиёти бонкҳои ваколатдор барои оммаи васеи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ
- ❖ оптимизатсия ва автоматизатсияи раванди қабули ҳисоботи ташкилотҳои қарзии молиявӣ оид ба амалиёти асърӣ
- ❖ дурнамозии қурби асър бо истифода аз моделҳои эконометрикӣ
- ❖ боз ҳам беҳтар кардани раванди идоракунии захираҳои байналмилалӣ дар асоси таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ ва ҷорӣ намудани воситаҳои муосири молиявӣ

❑ Дар самти низоми бонкӣ

- ❖ тақвияти эътимоди мардум ба низоми бонкӣ
- ❖ коҳиш додани сатҳи қарзҳои ғайрифаъл
- ❖ рушди инфрасохтори рақамӣ ва бонкдорӣ
- ❖ беҳтарсозии мониторинг ва назорати дохилии бонкҳо
- ❖ татбиқи стандартҳои байналмилалӣ (IFRS, Basel II)
- ❖ гузариш ба хизматрасониҳои инноватсионӣ ва финтек
- ❖ истифодаи самараноки воситаҳои молиявии исломӣ
- ❖ таъмини устувории молиявӣ дар ҳолатҳои хавфнок
- ❖ ҳамгирӣ бо низомҳои байналмилалии молиявӣ

Мушкилот ва афзалиятҳои минбаъда

❑ Дар самти низоми суғурта

- сатҳи пасти эътимоди аҳоли ба ширкатҳои суғуртавӣ
- номукамал будани заминаи ҳуқуқии танзимкунандаи соҳа
- маърифати пасти суғуртавӣ байни аҳоли
- дастнорасии хизматрасониҳои суғуртавӣ дар минтақаҳо
- сатҳи нокифояи раванди рақамикунонии хизматрасониҳои суғуртавӣ
- норасоии кадрҳои тахассусӣ дар низоми суғурта
- дар сатҳи нокифоя қарор доштани сифати хизматрасониҳои суғуртавӣ ва идоракунии корпоративӣ дар ташкилотҳои суғуртавӣ
- мавҷуд набудани фондҳо ва пулҳои махсуси суғуртавӣ
- набудани ширкатҳои актуарӣ
- пешниҳод нагардидани маҳсулоти муосири суғуртавӣ аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавии ватанӣ

❑ Дар самти фарогирии молиявӣ

- набудани иттилоот дар бораи истифодабарандагони нодири хизматрасониҳои молиявӣ
- сатҳи нопурраи маълумот оид ба ҳимояи ҳуқуқҳои истеъмолкунандагони хизматрасониҳои молиявӣ
- набудани методологияи ҳисобкунӣ ва баҳисобгирии индикаторҳои ҷанбаҳои фарогирии молиявӣ дар сатҳи шаҳр/деҳот, инчунин аз рӯйи ҷинс, синну сол, маҳалли зист ва гурӯҳи даромад
- норасоии инфрасохтори пардохтӣ дар бозорҳо ва нуқтаҳои хурди фурӯш
- нобаробарии таъмини инфрасохтори пардохтӣ аз рӯйи мавқеи ҷуғрофӣ
- мушкилии ҳамгироии пурраи низоми давлатӣ ва хусусӣ
- суръати паст, арзиши гарон ва маҳдудиятҳои интернетӣ дар минтақаҳои кишвар
- фарогирии нокифояи хизматрасониҳо тавассути агентҳои бонкии пардохтӣ

Бонки миллии Тоҷикистон

ТАШАККУР БА
ДИҚҚАТАТОН!

**ТЕЛЕФОН БАРОИ
МАЪЛУМОТ:**

[\(+992 44\) 600-32-19](tel:+992446003219)

[\(+992 44\) 600-31-58](tel:+992446003158)

WWW.NBT.TJ

